

En 90-årig kvinna har ramlat i sitt hem och måste röntgas. Klockan är strax efter tio på kvällen och det finns ingen röntgenläkare på plats på Hudiksvalls sjukhus. I stället skickas plåtarna till Australien.

Din läkare bedömer

Det spelar ingen roll om du blir röntgad i Hudiksvall, Bollnäs eller Gävle. Om klockan är mellan tio på kvällen och sju på morgonen sitter förmodligen en röntgenläkare på andra sidan jordklotet och tittar på bilderna av dig.

TEXT JOAKIM WESTLUND · FOTO LARS SUNDIN

HÅLSINGLAND

Klockan börjar närma sig tio på måndagskvällen. Äntligen har sjuksköterskan Rosel Nyrén och undersköterskan Karin Dahlin fått tid att sätta sig i personalrummet.

Det har varit en hektisk kväll på röntgenavdelningen vid Hudiksvalls

sjukhus, men den jourhavande röntgenläkaren har nu gått hem.

När klockan blivit tio ringer det i Karins telefon. Klockan är sex på morgonen i Australien och kollegorna i Sydney meddelar att de har gått på sitt dagskift. Kontakten sker via ip-telefon och kostar inte mer än att ringa inrikes.

”Om jag behöver en röntgenundersökning så är det aldrig några problem att få det gjort.”

MARTIN ANNSBERG

Karin hinner bara avsluta samtalet, så ringer det igen, även den här gången från Sydney. En 90-årig kvinna har ramlat i sitt hem och kommit in till akuten i Hudiksvall.

Läkaren på akuten i Hudiksvall har ringt till röntgenläkaren i Sydney. Tillsammans avgör de om patienten ska röntgas och i sådana fall vilka undersökningar som ska göras.

Landstinget har satt upp strikta regler för vad som ska göras under natten och vad som kan göras nästa dag, när de egna röntgenläkarna finns på plats. Företaget Telemedicine Clinic i Sydney tar betalt per undersökning.

Det är framför allt datortomografi av skalle, bröst och buk samt

lungröntgen som måste göras nattetid. Det kan handla om en olycka, en stroke eller en blodpropp.

90-åriga kvinnans skalle ska röntgas med datortomografi. Dessutom ska axeln, armbågen och handleden röntgas, men armbilderna skickas inte till Australien. De kan ortopedläkaren på akuten titta på.

En mängd bilder tas när kvinnan åker igenom datortomografens öga. Rosel måste spara ner bilderna till en server i Gävle innan de går att skicka till Sydney. Visst hade det gått fortare om en läkare stått bredvid och tittat medan bilderna togs.

När det blivit klart för skickning tar

Den svenska läkaren Hans Billing sitter i Australien och bedömer bilderna av den 90-åriga hälsingekvinnans skalle.

– Enligt en färsk uppsats från företagsekonomiska institutionen vid Uppsala universitet sparar vi i Hudiksvall 1,2 miljoner kronor på det här, säger Björn Relfors, chef för röntgenavdelningen i Hudiksvall.

dig från Australien

det emellertid bara ett par minuter innan bilderna är framme. Det är som att skicka vanlig e-post, även om linjen har ett speciellt skydd för patient-säkerheten.

Efter ytterligare 20 minuter har Rosel fått ett svar från doktor Hans Billing. Klockan har blivit 20.42. Det har gått ungefär 40 minuter sedan det bestämdes att undersökningen skulle göras. Det är ungefär samma tid som om Hudiksvall skulle gjort arbetet själv.

– Om det är bråttom kan vi få det snabbare, säger hon.

Klockan har hunnit en bit förbi elvaslaget. Rosel gör en sista koll med akuten. Just nu finns det inga patienter

där det kan bli aktuellt med röntgenundersökning och då kan hon och Karin gå hem, men de har jour hela natten och kan när som helst bli väckta av en röst från andra sidan jordklotet.

Jourläkaren i Hudiksvall behöver däremot mycket sällan bli väckt, trots att åtminstone två-tre patienter i Hudiksvall måste bedömas mellan 22 och 07 varje natt.

Sedan 2,5 år tillbaka sker det i Australien. På samma sätt är det i Bollnäs och Gävle.

– På det här sättet kan vi använda våra läkare fullt ut på dagtid. Enligt en färsk uppsats från företagsekonomiska institutionen vid Uppsala uni-

”På det här sättet kan vi använda våra läkare fullt ut på dagtid.”

BJÖRN
RELFORS

versitet sparar vi i Hudiksvall 1,2 miljoner kronor på det här, säger Björn Relfors, en av cheferna för röntgenavdelningarna i Hudiksvall och Bollnäs. Det är nog lite högt räknat. Kostnaden per röntgenundersökning blir samma som om vi gjort det själv, men om vi arbetade natt skulle vi inte klara arbetstidslagen. Vi skulle behöva ta in mer stafettläkare än vad vi gör i dag. Och det kostar pengar!

Det sker bara en natt av tio att en röntgenläkare behöver finnas fysiskt på plats.

– Om det sker en trafikolycka måste en röntgenläkare stå bredvid och bedöma de många bilderna redan när

de tas. En röntgenläkare kan behöva göra en ultraljudsundersökning på någon allvarligt sjuk patient som ligger på akuten eller intensivvården. Sedan botar röntgenläkare tarmvred på barn och gör även ibland livsräddande ingrepp för att tömma ansamlingar av blod eller var.

Läkarna som arbetar för Gävleborgs landsting hos företaget Telemedicine Clinic i Sydney är alla svenskar.

– Utlåtandena måste vara begripliga. Vi arbetar mot alla sjukhusspecialiteter och primärvården. Nuförtiden har vi läkare från många andra länder. Man kan inte förutsätta att de kan läsa röntgenutlåtanden på engelska, säger Björn Relfors.